

/static/gfx/logo/sources/dagbladet.gif

- BARNA BLIR «DIGITALE PRØVEKANINER»

 Dagbladet | Sep 18 | 24 - 25 | 1122 ord

bi

Forfatter: CAROLINE DREFVELIN | ANDERS GRØNNEBERG

Skolebarn landet rundt får iPad fra første klasse. Hjerneforsker og fagfolk er bekymret.

De siste årene har nettbrett og PC-er blitt en stadig vanligere del av den norske skolehverdagen, med mange barn som får Ipad allerede i første klasse. Men nå roper flere foreldre og fagfolk varsko.

- Det er er stort, sosialt eksperiment som man ikke vet utkommet av, eller om det er skadelig for barn, sier trebarnsfar, arkitekt og redaktør Gaute Brochman. Han har skrevet en kronikk på NRK, og omtaler barna som «digitale prøvekaniner».

- Det finnes ikke nok kunnskap om dette. Jeg synes at man skal ha et kvalifisert faktagrunnlag før man gjennomfører store reformer. Særlig når det gjelder barna som er prigsitt hva vi velger for dem, sier han til Dagbladet.

Brochmann har ei datter i fjerde klasse, som nå har fått Ipad, og to barn i barnehage, som vil få Ipad fra første klasse i Lillehammer-skolen.

Han mener at verken skolen eller fagfolk han har kontaktet gir tilfredsstillende svar på hvordan de nye digitale hjelpemidlene påvirker læringen, skolemiljøet eller at barna tvinges til enda flere timer foran skjerm - i en tid da foreldre flest sliter med å redusere barnas skjermtid.

Og fagfolk og forskere Dagbladet har snakket med bekrefter at det er lite forskning på temaet, og at forskningen er delt.

- Dypt skeptisk

Anne-Britt Gran er professor ved Institutt for kommunikasjon og kultur ved .

Hun er svært kritisk til at barn helt ned til første klasse får nettbrett, og mener også at digitaliseringen er et eksperiment.

- Jeg er dypt skeptisk, fordi dette innføres over en lav sko, uten at vi vet nok, sier Gran til Dagbladet.

Hun mener vi ikke vet nok om konsekvensene, verken for læring, sosialisering, fysikk, konsentrasjon og andre aspekter. Spesielt opptatt er hun av om skjermbruken går på bekostning av langlesing.

- Jeg er redd for overflatelæring, og for at konsentrasjonen og fordypningen blir skadelidende, sier Gran.

Kritisk hjerneforsker

Professor Audrey van der Meer ved Institutt for psykologi på NTNU i Trondheim deler også småbarnsforeldres bekymring.

- Vi må være kritiske og vise måtehold til digitaliseringen i skolen. Undersøkelser viser at vi bruker mer og større deler av hjernen når vi tegner og skriver, enn når vi taster på pc eller nettbrett, sier Audrey van der Meer til Dagbladet.

Hun er hjerneforsker og professor i nevropsykologi ved NTNU, og professor II i utviklingspsykologi ved UiT Norges arktiske universitet i Tromsø.

Sammen med ektemannen, professor Ruud van der Weel, har de i 15 år forsket på barn, ungdom og studenter i forhold til læring. For to år siden publiserte de en rapport som viser hjerneaktiviteten ved «digital og analog» læring.

- Forskningen viser at det er store forskjeller i hjernen i forhold til om man bruker penn eller pc. Når man tegner og skriver, bruker man en mye større del av hjernen. Kommunikasjonen mellom ulike deler i hjernen er større, og det gir bedre læring. Man husker rett og slett bedre, sier van der Meer.

Hun er ikke imot bruk av digitale hjelpemidler i skolen, men at man må ha kritisk og bevisst syn på det.

- En bjørnetjeneste

- Å gi nettbrett og pc-er til førsteklasinger, gjør meg bekymret, sier van der Meer, og fortsetter:

- Vi gjør barna våre en bjørnetjeneste ved å gi dem pc og la digitale verktøy være en viktig del av opplæringen.

Hjerneforskeren har snakket med småskolelærere som forteller at de møter barn i første klasse som knapt har holdt i en fargeblyant.

- Enkelte foreldre, gjerne fedre, krever at barn skal får digital opplæring allerede i barnehagen. Dette er jeg sterkt kritisk til. Også når det gjelder lesing er papir bedre enn på skjerm, ifølge professor Anne Mangen ved Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning i Stavanger.

Hun har forsket på leseforståelse ved bruk av papir (bok og avis) og skjerm (pc, Kindle og nettbrett).

Bedre lesing på papir

- Forskningen er tydelig: leseforståelsen er bedre på papir enn på skjerm. Papir er overlegen når det gjelder å lese sammenhengende informasjonstekster, sier Mangen.

Undersøkelsene hun viser til er blitt publisert i perioden 2002 til 2017, og forskjellene er blitt større.

- En skulle tro at vi var blitt mer fortrolige med lesing på skjerm, men en meta-analyse (dvs. sammenstilling av mange enkeltstudier) viser at det er blitt større forskjell i favør av papir nå enn da de første resultatene ble publisert tidlig på 2000-tallet. Det er dermed lite som tilsier at dette har med vane å gjøre, sier Mangen.

Hun mener at det tilsier at politikere og skolemyndigheter må ha en nyansert tilnærming til bruken av digitale hjelpemidler i skolen.

- Man må ta i betraktning innholdet når man vurderer hvilken teknologi, papir eller skjerm, som er best egnet, sier hun.

Men bildet er delt. Øystein Gilje er førsteamanuensis og faglig leder i FIKS (Forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen) ved Universitetet i Oslo. Forskerne i FIKS undersøker hvordan nettbrettene brukes, og har observert 400 ungdomsskoleelver på ti skoler i det såkalte Gode eksempler i praksis-prosjektet, som presenteres fredag. Hans anslag antyder at det allerede er minst 200 000 nettbrett i norsk grunnskole og i overkant av 100 000 chromebooks. Gilje er helt enig med Brochmann at det er blitt forsket for lite på digitaliseringen av skolen, spesielt med tanke på de yngste barna.

Likevel mener han at det blir feil å kalle digitaliseringen av skolen et eksperiment, der barna blir prøvekaniner.

- Synd

- Det er forferdelig synd at den metaforen blir koblet til teknologi som blir brukt med profesjonelle lærere til stede, sier Øystein Gilje.

- Det er selvfølgelig et problem hvis eleven kommer på skolen og sitter med iPaden hele dagen, men jeg tror ikke mange lærere gjør det. Det er helt naturlig at digitaliseringen er en del av skolen, men det må brukes med fornuft.

- Skjønner du at foreldre blir bekymra når seksåringene utstyres med iPad, og det er forsket så lite på hvilken effekt det har?

- Ja, det skjønner jeg, men her dreier det seg også om at skolene ikke er så bevisste på hvordan de kommuniserer til foreldre hvordan de bruker det, sier Gilje.

DIGITAL SKOLE

- Digitale ferdigheter er en av de fem grunnleggende ferdighetene, sammen med lesing, skriving, regning og muntlige ferdigheter.
- Skolene står fritt til å velge læremidlene de mener er mest hensiktsmessig, om det er bøker, nettbrett eller PC-er.
- Jong skole i Bærum innførte pilotprosjekt der alle elever fikk hver sin iPad allerede i 2014.
- Anslag antyder at det nå er minst 200 000 nettbrett og 100 000 chromebooks i norsk grunnskole.

Kilde: Utdanningsdirektoratet, Øystein Gilje, Budstikka